

Geopolitikai Tanács Közhasznú Alapítvány

MŰHELYMUNKÁK

**A nemzetbiztonsági szolgálatok
hatékonysága a XXI. században**

Tanulmánykötet

Szerkesztette: Dr. Pintér István

2007/8

2007/8. szám

Műhelymunkák

A nemzetbiztonsági szolgálatok
hatékonysága a XXI. században

Tanulmánykötet

Szerkesztette: Dr. Pintér István

Geopolitikai Tanács Közhasznú Alapítvány

www.cgeopol.hu

A kötet szerzői:

Dr. Pintér István

Az MSZP Nemzetbiztonsági munkacsoport vezetője

Varga Krisztián

Az SZDSZ szakértője

Dr. Botz László nyá. altábornagy

A Geopolitikai Tanács Alapítvány kurátora

Karacs Rudolf

Az MSZP Nemzetbiztonsági munkacsoport tagja

Dr. Horváth Pál nyá. dandártábornok

Az Országgyűlés nemzetbiztonsági Bizottság elnökének szakértője

Dr. Sajtó Sándor

Az MDF Védelem- és Biztonságpolitikai kabinet vezetője

Szalai Gábor

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem hallgatója

Készült a Táncsics Alapítvány támogatásával.

Copyright: Geopolitikai Tanács Alapítvány 2007.

A tanulmánykötetnek vagy részeinek bármely módon való sokszorosítása tilos. A tanulmánykötet megállapításai csak a forrás megjelölésével idézhetők.

HU ISSN 1788-7895

ISBN: 978-963-9816-19-0

Készült: 100 példányban

A kiadásért felel: a Geopolitikai Tanács Alapítvány elnöke

Nyomdai munkák: CPD Copy Kft.

Az időtényező szerepe a polgári hírszerző szolgálatok 21. századi működésében – Dr. Pintér István	4
A hírszerzés feladatkörének változása	4
A hírszerzés hatékonyságának a növekedése.....	9
A globalizáció és az információrobbanás	13
Információrobbanás – gazdaság	15
Az Egyesült Államok válasza az információrobbanásra	17
A dezinformációs forradalom	20
Az időtényező szerepe a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál.....	24
Automatizált döntéshozatalok.....	26
Globalizálódott fenyegetések.....	29
Összefoglalás.....	30
Felhasznált irodalom	32
Állambiztonság és rendszerváltás	34
A magyarországi politikai erőviszonyok átalakulása	34
Az 1989-es állambiztonsági koncepciók öröksége.....	68
Összegzés	68
A nemzetbiztonsági szolgálatok hatékonysága a 21. században – Dr.Botz László.....	72
A rendszerváltozást követő szervezeti, működési módosulások a magyar nemzetbiztonsági szolgálatoknál.....	73
Az 1995. évi CXXV. Törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról.....	74
A balkáni válság és hatása a magyar nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységére,.....	75
a NATO csatlakozás előkészítő fázisa.....	75
A NATO tagság következtében szükségessé vált paradigmaváltás, a NATO tagság tanulságai	77
A nemzetbiztonsági szolgálatok részvétele a nemzetközi válságkezelésben.....	82
Következtetések.....	86
Ajánlások	89
A nemzetbiztonsági szolgálatok hatékonyság-mérésének elmélete és gyakorlata a 21. században – Karacs Rudolf	94
Vizsgáljuk meg a leggyakrabban elkövetett hibákat.....	95
Minőség-ellenőrzést vezettek be a brit titkosszolgálatnál.....	98
Felhasznált irodalom	106
1.sz.melléklet	107
A katonai nemzetbiztonsági szolgálatok helye és szerepe, a válságkezelések során – Dr. Horváth Pál nyá.dandártábornok.....	116
A katonai nemzetbiztonsági szolgálatok helye, szerepe, feladatai a válságkezelő műveletek során	116
A XXI. század kezdetének biztonsági és biztonságpolitikai helyzetértékelése.....	120
Szövetséggel az új kihívások ellen	122
Fegyveres érdekvédelem	124
A nemzetközi szervezetek válságkezelési gondolkodásának és képességeinek fejlődése, a jelenlegi szabályozások	125
Az ENSZ és más nemzetközi biztonságpolitikai szervezetek együttműködése	131
A katonai nemzetbiztonsági szolgálatok szerepének változása	133
A válságokkal összefüggő katonai nemzetbiztonsági feladatok	138
A nemzeti hírszerzés fontossága	139
Összegzés	140
IRODALOMJEGYZÉK	142
Elemzés - figyelemmel a nemzetbiztonsági szolgálatokról alkotott 1995. évi CXXV. törvényben rögzítettekre – Dr. Sajtos Sándor	144
Bevezető	144

Többoldalú támogatottság	150
Az Ördög Ügyvédje	151
EURÓPAI NATO-ORSZÁGOK	152
BELGIUM	152
BULGÁRIA	153
CSEH KÖZTÁRSASÁG	153
SEMLEGES ORSZÁGOK	169
A KFH honvédelmi miniszter általi közvetlen irányításának előnyei	175
Az Amerikai Egyesült Államok hírszerzési reformja – Szalai Gábor	180
Bevezetés	180
Centralizált vezetés: a nemzeti hírszerzési igazgató	183
Információcsere és integrált elemző képességek:	189
Minden forrást felhasználó ("all source") hírszerzés:	195
Az Egyesült Államok hírszerző közössége	200
Összegzés: a hírszerzési reform amerikai modelljének értékelése	208
Bibliográfia	215

A nemzetbiztonsági szolgálatok hatékonysága a 21. században

Dr. Botz László

Az elmúlt időszak biztonságpolitikai értékelései szinte kivétel nélkül azzal az immár sztereotípiának tekinthető megállapítással kezdődnek, hogy az elmúlt század második felében, hangsúlyozottan a század utolsó éveiben jelentős, földcsuszamlásszerű társadalom-politikai változások zajlottak le a világon, amelyek többszörösen átrajzolták a világ stratégiai térképét. Ezen változások alapvetően Európában érvényesültek, ahol az évszázad közepére kialakult egy bipoláris rend a NATO, valamint a Varsói Szerződés megalakításával, illetve ahol az évszázad végére ez a bipolaritás megszűnt azzal, hogy felszámolásra került a Varsói Szerződés, gyakorlatilag alkotó elemeire esett szét a Szovjetunió. Eltűnt a „hidegháború” időszaka, minimálisra csökkent a nagyhatalmak és az általuk vezetett koalíciók közötti, világméretű nukleáris konfliktus veszélye.

Hangsúlyozandó ugyanakkor, hogy az említett változások Európában többnyire békés úton, gazdasági-társadalmi forradalmak formájában mentek végbe, uralkodóvá váltak a piacgazdasági viszonyok és a többpárti demokrácia is gyökeret vert.

Mindezen pozitív változás mellett ugyanakkor régóra elfojtott problémák is a felszínre kerültek, kiélezve mindenekelőtt a szomszédos államok közötti rendezetlen viszonyokat, illetve az államokon belüli nemzetiségi, nyelvi, vallási, kulturális ellentéteket, esetenként teret adva a szélsőséges elemeknek. Az integrációval ellentétes, dezintegrációs folyamatok indultak be, egyes államszövetségek az etnikai választóvonalak mentén – békés vagy erőszakos úton – több kis országra hullottak szét, ismét fegyveres konfliktusokat, polgárháborúkat eredményezve, egyben igazolva Samuel Huntington „A Nyugat és a civilizációk konfrontációja – 1995” c. könyvében írt próféciját, miszerint az 21. század első negyedében

- nagyméretű nemzetközi konfliktusok várhatók a különböző civilizációk között;
- a muzulmán népek demográfiai dinamizmusa, illetve az iszlám előretörése ugyancsak heves konfliktusok forrása lehet;
- a legpusztítóbb konfliktusok Kína és egyes ázsiai országok gazdasági dinamizmusából várhatók.

A változásokkal párhuzamosan, azokkal kölcsönhatásban globális léptékű átrendeződés is végbement a világban, egyetlen szuperhatalom maradt. A jelenleg abszolútnak tűnő fölény ugyanakkor csak viszonylagos, ugyanis már kialakult az USA-Európa ellentmondás, Oroszország is küzd befolyása megtartásáért, feljövőben van Kína és az új atomhatalom India is, s egyre plasztikusabbá válik az arab világ „Amerikai gyűlölete”. Összességében kimondható, hogy ugyanazon időpontban egyaránt tapasztalhatók a stabilitás és az instabilitás elemei is a világ biztonságpolitikájában.

A rendszerváltozást követő szervezeti, működési módosulások a magyar nemzetbiztonsági szolgálatoknál

A Magyar Köztársaság szempontjából figyelembe veendő nemzetközi politikai és gazdasági környezet hatásai, hazánk beilleszkedése a világpolitikai-, földrajzi-, gazdasági-, társadalmi-, belpolitikai-, stb. feltétel rendszerekbe csak alapos elemző-értékelő munka következtében lehet eredményes. A jövő szempontjából elengedhetetlen, hogy a környezet komplex megítélése alapján kerüljenek a feladatok megfogalmazásra és kijelölésre, figyelembe véve valamennyi belátható veszélyforrást, új kihívást, egyidejűleg biztosítva értékeink és elért eredményeink mindenoldalú védelmét.

Tekintettel arra, hogy hazánk helyzetének vizsgálata során kimondható, hogy nem fenyegeti az országok közvetlen katonai támadás veszélye, a „védelem” mint olyan mára már nem elsődlegesen katonai feladat, sokkal inkább nemzetbiztonsági feladatrendszer. Az új kihívások, kockázatok, veszélyek értelmezése és értékelése során célszerű egy igen fontos következtetést levonni,

miszerint ezek nem időbeni felismerése olyan helyzetet eredményezhet, amikor már csak a „romokat lehet eltakarítani”, illetve a „keserű és esetenként tragikus következményeket lehet csak utókezelní”. Hogy az adott fenyegetés ne válton realitássá, a környezet és a benne végbemenő folyamatok alapos és szakszerű tanulmányozása, értékelése szükséges, hogy a veszélyhelyzet, a válság még kialakulása előtt megakadályozható legyen.

A – korszerű megfogalmazásban – nemzetbiztonsági (hírszerző és biztonsági) szolgálatok a társadalmak kialakulása óta meghatározó szerepet töltenek be az államok működésében, információk biztosításával támogatják a döntéshozókat, növelik a döntések megalapozottságát és esélyeit a kedvezőbb eredmény bekövetkezésének elősegítésére. A nemzetet és annak politikáját szolgálni hivatott nemzetbiztonsági szolgálatok által biztosított pontos és elemzett információ alkalmas a bizonytalanság csökkentésére, az állam stabilitásának alátámasztására.

Az 1995. évi CXXV. Törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról

A Magyar Köztársaság nemzetbiztonsági feladatok végzésére hivatott szervei új, demokratikus struktúrájának kialakítása a rendszerváltozás időszakának egyik fontos feladata volt, az újkori magyar történelem során 1990-ben került először a tevékenység törvényi szabályozásra (1990. évi X. un. „átmeneti” törvény). A szabályozás felszámolta a korábbi rendszert (a Belügyminisztérium III. főcsoportfőnökségét) , illetve a Magyar Köztársaság szuverenitásának biztosítása és alkotmányos rendjének védelme érdekében, az időközben kidolgozott és parlament által elfogadott, a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. Törvény megteremtette az önálló, országos hatáskörrel felruházott nemzetbiztonsági szolgálatok rendszerét.

A Törvény kimondta, hogy az Információs Hivatal, a Nemzetbiztonsági Hivatal és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok), a Katonai Felderítő Hivatal és a Katonai Biztonsági Hivatal (a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok) a Kormány irányítása alatt álló, országos hatáskörű, önálló gazdálkodást folytató költségvetési szervek. Rendeltetésük,

hogy a törvényben meghatározott feladatok elvégzésével, a nyílt és a titkos információgyűjtés eszközrendszerével elősegítsék a Magyar Köztársaság nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítését, ezáltal közreműködjenek az ország szuverenitásának biztosításában és alkotmányos rendjének védelmében.

A nemzetbiztonsági munka jogi háttérét megteremtő törvény hiányossága ugyanakkor, hogy a nemzet biztonságának garantálásában részt venni hivatott szervezetek, hivatalok, erők közül csupán öttel foglalkozik, határozza meg feladataikat, irányítási és felügyeleti rendjüket. Tekintettel a törvény minősített (2/3-os) voltára, nem teszi lehetővé az időközben felmerülő módosításai, korszerűsítési igényekre való rugalmas reagálást, nem intézkedik az együttműködés formáira. Megalkotása óta hiányzik a „végrehajtási utasítás”, amelyben kifejtésre kerülhetett volna a nemzet biztonságának értelmezése, a biztonság szempontjából releváns szervezetek egységes elvek szerinti irányítása, a feladat megszabás és végrehajtás koordinációja, valamint a keletkezett információk legfelsőbb szintű összevetése, a döntéshozó számára szükséges értékelt, egyeztetett végtermék biztosításának folyamatára vonatkozó iránymutatás, a hazai és a nemzetközi együttműködésre – képviselet, információ megosztás, közös műveletek – vonatkozó irányelvek, elvárások.

A balkáni válság és hatása a magyar nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységére,

a NATO csatlakozás előkészítő fázisa

A magyar nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységében - a rendszerváltozást követő időszakban - meghatározó változások az 1980-as évek végén kezdődő, majd Jugoszlávia széthullását eredményező délszláv válság idején következtek be, amikor az a szomszédos országok (köztük Magyarország) biztonságát és a délkelet-európai régió stabilitását befolyásolta, jelentős hatást gyakorolva egész Európa, sőt – bizonyos értelemben – az egész világ politikai helyzetére. Az ország határai mentén kialakult válság súlyos veszélyhelyzetet alakított ki a Magyar Köztársaság számára. Fennállt annak a veszélye, hogy a határ közelben folytatott harctevékenységek során Magyarország területére is

átsodródhatnak fegyveres csoportok, a magyar terület és légtér sérthetlenségét nem lehetett garantálni, s a harctevékenységek körzetében jelentős menekült áradattal kellett számolni.

Jugoszlávia szétesésének folyamata 1990 első hónapjaiban gyorsult fel, ekkor figyeltek fel a világ hírszerző szolgálatai a balkáni nacionalizmusok kibékíthetlenségére, a megindult folyamatok visszafordíthatatlanságára. 1991-től tisztán látható volt, hogy a válságban résztvevő entitások nem nyugszanak bele a status quo-ba, bármi is legyen az. A Dayton-i Szerződés aláírása sem jelentette a balkáni válság lezáródását, sejthető volt a koszovói fegyveres konfliktus kialakulása. A NATO 1999-ben végrehajtott „Szövetséges Erő” fedőnevű hadműveletét megelőzően – már 1995-től - a Magyar Köztársaság nemzetbiztonsági szolgálatai már aktív és hatékony együttműködést folytattak – bilaterális alapon – több NATO tagállam hírszerzésével, ami arra engedett következtetni, hogy a NATO-nak szüksége volt a térségben folytatandó válságkezelő műveletekhez a magyar hírszerző támogatásra.

A hivatalos kapcsolat a NATO-val 1998. januárban jött létre, amikor a MK Katonai Felderítő Hivatal lehetőséget kapott a NATO tagországok hírszerző szervezetei képviselőinek brüsszeli tanácskozására, majd 1998. februárban – tekintettel a délszláv válságban már több NATO tagállammal folytatott aktív együttműködés eredményességére – budapesti konzultációra érkeztek a NATO Nemzetközi Katonai Törzs és a SHAPE hírszerző osztályainak vezetői. 1998. április 24-től a MK KFH főigazgatója hivatalosan is tagja lett a NATO Hírszerző Testületének.

A hivatalos kapcsolatfelvételt követően a NATO munkacsoportot hozott létre a kijelölt új tagállamok hírszerző szervezeteinek a NATO-val történő magasabb szintű felkészítését biztosítani hivatott „Átmeneti Cselekvési Terv” részletes kidolgozására és megbeszélésére. Az Átmeneti Terv négy fejezetben célozta meg az új tagállamok felkészítését:

- a biztonság (fizikai, dokumentum, személyi, számítógépes rendszerek és az információ biztonsága);

- a kiképzés (nyelvi, elemző-értékelő, informatika, összeköttetés, biztonság);
- az összeköttetés és
- az információcsere területein.

***A NATO tagság következtében szükségessé vált paradigmaváltás,
a NATO tagság tanulságai***

A Magyar Köztársaság NATO csatlakozását követően az intézményes hírszerző kapcsolat az MK KFH szervezetén keresztül valósult meg, a NATO Hírszerző Testületében (NATO Intelligence Board – NIB), mint a NATO hírszerzési ügyekben elsődleges döntéshozó testületében hazánkat a MK KFH főigazgatója képviseli. A Testület tagjai a tagállamok katonai hírszerző szolgálatainak vezetői, így a NIB a tagállamok katonai hírszerző szolgálatai vezetőinek konzultációs és döntéshozatali fóruma is. Évente két alkalommal szervezett ülésein a NATO-val kapcsolatos hírszerzési ügyekben döntéseket hoznak, illetve javaslatot tesznek a Katonai Bizottság, vagy annak elnöke útján az Észak-atlanti Tanács felé. A NIB tevékenységét a „delegációvezető helyettesek” (Deputy Head of Delegation – DHOD) testülete segíti, akik a tagállamok katonai hírszerző szolgálatainak vezetői által kinevezett képviselők, akik évi három-négy alkalommal folytatott megbeszéléseiken koordinálják a hírszerző tevékenységet, készítik elő a NIB által meghozandó döntéseket. Külön szervezeti formában és fórumon egyeztetnek és konzultálnak a technikai felderítés képviselői. A biztonsági kérdések a NATO Biztonsági Hivatal (NATO Office of Security – NOS) keretében kerülnek megbeszélésre és egyeztetésre.

A nemzetközi biztonságpolitikai környezet alapvető megváltozása, valamint az ország NATO csatlakozása következtében, az új helyzetben felszínre került új típusú fenyegetések, veszélyek, kockázatok és kihívások kezeléséhez paradigma váltásra volt szükség, fel kellett készülni a hatékony, egységes fellépésre kész és képes, többnemzeti, működőképes szövetség válság megelőző, elhárító és következmény felszámoló tevékenységében való aktív és hatékony részvételre.

Ezen követelmény kielégítéséhez elengedhetetlenül szükséges a bizonytalansági tényezők objektív feltárása, a szövetség értékeihez és érdekeihez fűződő viszony tárgyilagos bemutatása. A szövetséges felderítéssel szemben ma követelmény, hogy megfeleljen a kor elvárásainak, képes legyen a döntéshozókat „képbe helyezni” a biztonságpolitikai korszakváltás lényegi tendenciáiról, információival, értékeléseivel támogatni a kihívásokra történő időbeni és megfelelő válaszadást.

A Szövetség Stratégiai Konceptiója világossá tette, hogy részt kíván venni a XXI. Század biztonsági kihívásainak kezelésében. Ez a döntés komoly kihívás elé állította a tagországok és a Szövetség egészének hírszerző/biztonsági szakmai szervezeteit, hiszen nem csak egy-egy adott esetben kell a beavatkozást megelőzően megismerni és elemezni a helyzetet, feltárni az esetleges cselekvési lehetőségeket, értékelni a várható következmények súlyosságát és valószínűségét, de olyan kellemetlen, a döntéshozók elé nehezen terjeszthető kérdésekkel is foglalkozni kell, amelyek a Szövetség létjogosultságát kérdőjelezhetik meg, hogy milyen következményei lehetnek annak, ha a NATO „dolga végezetlenül” vonul vissza egy adott konfliktusból, vagy ha a Szövetség enged követeléseinek szigorúságából.

Mára világosan látható, hogy egy olyan új euro-atlanti biztonsági struktúra van kialakulóban, amelyben a NATO központi szerepet tölt be. Ezt támasztotta alá a balkáni válság kezelése és a térséget érintő olyan új, komplex biztonsági kockázatok megjelenése is, mint az elnyomás, az etnikai konfliktusok, a gazdasági hanyatlás, a politikai rendszerek szétesése és a tömegpusztító fegyverek elterjedése. A NATO az egyetlen olyan hiteles katonai erővel rendelkező nemzetközi szervezetnek (az ENSZ-et és az EBESZ-t is megelőzve), amely képes lehet a felsorolt kockázatokkal való szembenézésre. Figyelemre méltó az is, hogy a veszélyek számbavételekor elmosódnak a bel- és külpolitika közötti különbségek. Ez viszont a beavatkozás szükségességének elismerése irányában hat, vagyis megkérdőjelezi a nemzeti szuverenitás abszolút érvényességét, a be nem avatkozás elvének mindenhatóságát. Továbbra is a kollektív védelem a Szövetség legfontosabb feladata, de ez kiegészül a közös biztonsági érdekek oltalmazásával, mégpedig egy gyakran megjósolhatatlanul

változékony környezetben.

A fentiekből egyenesen következik, hogy a NATO-tagországok felderítésének a hagyományos képességek megőrzése és a hozzájuk rendelt feladatok elvégzése mellett ma már elsősorban nem egyes országok ellen, az általuk képviselt katonai fenyegetés figyelemmel kísérésére kell koncentrálnia, hanem az egyes válságrégiók eseményeinek követésére, a konfliktusok kiváltó okainak elemzésére, várható kirobbanásuk előrejelzésére, az esetleg szükségessé váló beavatkozás nemzetközi jogi és politikai feltételeinek feltárására, a béketámogató (békefenntartó, béketeremtő, békekikényszerítő) műveletek lehetőségeire, előre látható kockázataira, erő- és eszközigényességére is. Míg korábban a szembenálló, potenciálisan ellenséges országok katonai képességeinek, elsősorban a haderők létszámában és harci technikai eszközeinek darabszámában lemérhető mennyiségi jellemzői álltak a hírszerzés figyelmének központjában, addig ma már az instabilitáshoz vezető, illetve annak továbbterjedését gerjesztő gazdasági, politikai, társadalmi tényezők, minőségi jellemzők, bonyolult, komplex összefüggések számításba vétele legalább ugyanilyen fontos.

A másik lényeges újdonság, hogy a Szövetség és különösen egyes tagállamainak szándékai szerint (és ezt tükrözik az elmúlt néhány év eseményei is) a katonai erő megszűnt a politika érvényre juttatásának végső eszköze lenni: nem csak akkor alkalmazzák, amikor már minden más módszer csődöt mondott, hanem a többi (diplomáciai, politikai, gazdasági) eszközzel összehangoltan, azokkal egy időben. A háborúk, fegyveres összecsapások persze sohasem jelentették a politika végét, de most vált a legnyilvánvalóbbá, hogy a haderőket nem csak a fegyveres konfliktusok lezárására, befejezésének kikényszerítésére, hanem kitörésük vagy elmérgesedésük megelőzésére is lehet, sőt célszerű használni. Vagyis pl. a katonai felderítés legprofesszionálisabb feladata, a hadműveletek támogatása – a NATO nyíltan vallott felfogásában – immár nem csupán (sőt nem elsősorban) a védelmet, hanem a szükségessé váló beavatkozás, az intervenció támogatását (is) szolgálja. A saját területen folytatott védelemről a környező térségekben végrehajtott válságkezelési,

konfliktusmegelőző missziókra való áttérés a hadműveleti gondolkodásban és a felderítés személetmódjában egyaránt paradigma-váltáshoz vezetett.

A NATO alapvető célja, hogy valamennyi tagjának szabadságát és biztonságát politikai és katonai eszközökkel oltalmazza. Ennek a célnak a megvalósítását az euro-atlanti térség biztonságát érintő válságok és konfliktusok tehetik kockára, ezért a Szövetség nemcsak védelmezi tagjait, hanem aktívan hozzá is járul a regionális békéhez és biztonsághoz.

Ez a kitétel váltja ki a legtöbb értelmezési vitát nemzetközi fórumokon, de a NATO-n belül is. A békéhez és biztonsághoz való hozzájárulás ugyanis – mint azt már leszögeztük – nem csak védelmet jelent, hanem adott esetben akár politikai értelemben vett beavatkozást, katonai értelemben vett támadást is. Ráadásul az „euro-atlanti térség” jóval tágabb meghatározás, mint a Szövetség hagyományos felelősségi körzete, azaz a tagállamok területe. De hol is vannak Európa határai? Az események tanúsága szerint a volt Jugoszlávia Európához tartozott. És mi a helyzet Oroszországgal? Vajon a csecsen konfliktus ugyanolyan erkölcsi, politikai és katonai megítélés alá esik, mint a koszovói? Hogyan tekintünk Afganisztánra?

Egy biztos: az euro-atlanti térségnek is vannak valahol határai. A Közép-Kelet, Délnyugat-Ázsia (India, Pakisztán), Kína, Korea és Japán kívül esik ezeken. A NATO tehát nem kíván a „világ csendőre” lenni és nem lehet a globális amerikai politika eszköze sem.

A NATO-csatlakozás a magyar hírszerzés irányultságának földrajzi kereteit egyrészt kiterjesztette, másrészt behatárolta. A hangsúly hazánk közvetlen környezetéről az európai válságkörzetek eseményeire, és – kisebb mértékben – a kontinens perifériáján végbemenő fejleményekre tevődött át. Vagyis egy szűkebben értelmezett nemzeti szemléletmódról egy – a nemzeti érdekeinkkel jobban összhangban lévő – átfogóbb, a szövetség igényeivel harmonizált látásmódra térünk át. (Az más kérdés, hogy az európai válságkörzetek egyike, a délszláv térség történetesen éppen szomszédos hazánkkal. A nemzeti és a szövetséges érdekek találkozása itt a legszembetűnőbb.) Ugyanakkor tisztában

vagyunk lehetőségeink korlátaival is. Magyarország, mint politikailag és külgazdasági kapcsolatrendszerét tekintve nyitott (és a világgazdasági tendenciák hullámválásaival szemben sebezhető) ország a szomszédos régiók és az euro-atlanti térség államai mellett a távolabbi kontinenseken végbemenő fejlemények iránt is érdeklődik. Mindez azonban természetesen nem jelenti azt, hogy a magyar hírszerzés globális feladatrendszerrel rendelkezne (noha „globalizálódó” világunkban illik kitekintéssel bírni a távoli régiókra is). A NATO – euro-atlanti szervezet lévén – nem is kívánja tagállamaitól, hogy a stratégiai koncepcióban megjelölt határokon túl is aktív felderítést folytassanak a Szövetség érdekében. A felderítés irányultságának meghatározása minden állam szuverén ügye és nemzeti érdekeinek, valamint képességeinek, lehetőségeinek függvénye.

A NATO stratégiai koncepciója nehéz viták, kompromisszumok eredményeképpen született, és egyes részeiről majd csak a gyakorlatban derül ki, hogy beváltak-e. Nyilván erősen vitatható a „területen kívüli” fellépés eszméje, ami részben abból az ellentmondásból is fakad, hogy a NATO legerősebb, meghatározó tagországa, az Egyesült Államok – európai szövetségeseivel ellentétben – globális képességekkel és megóvandó érdekekkel rendelkezik. Az interkontinentális rakéták megléte, a tömegpusztító fegyverek és hordozó eszközeik proliferációja, a transznacionális fenyegetések terjedése azonban tény.

A kétségek visszaszorítására érdemes előrevetíteni egy gondolat kísérletet a XXI. század esetlegesen kialakulható körülményeire! Ha megszűnik a NATO, mint az egyetlen létező kollektív védelmi szervezet, ha védelmi stratégiák ismét „renacionalizálásra” kerülnek, akkor ki és hogyan fogja kezelni a transznacionális veszélyeket? Milyen hatékony egyeztetési mechanizmus biztosítja majd a közös fellépést, a felelősségvállalást? Mi tartja vissza a nagyhatalmakat, hogy ne ismét csak saját nemzeti érdekeik erőfölényen alapuló érvényesítését tartsák szem előtt? Mi lesz pl. az Európai Unió jövője, ha a virágzó gazdasági közösségek egységes piacba szervezett tagországai nem lesznek hajlandóak a közös kül- és biztonságpolitika alapján megvédeni egymást, vagy együtt kezelni a szomszédságukban keletkezett válságokat? Milyen jövő áll Európa előtt, ha megszűnik az Egyesült Államok elkötelezettsége a kontinens védelmében való

részvételre? Milyen lehetőségei lesznek Magyarországnak nemzeti érdekei önerőből történő szükség szerinti megvédésére a NATO-tagság nélkül? Nos, a kérdés a század biztonságpolitikai kihívásainak kezelése, és a NATO mindenképpen a válasz része. És a Magyar Köztársaság – mint a NATO tagja – feladata ezen válasz megadásában felkészülten részt venni.

A nemzetbiztonsági szolgálatok részvétele a nemzetközi válságkezelésben

A nemzetközi és a hazai szakirodalom már jóval korábban, de különösen az 1990-es évek elejétől nagy figyelmet szentelt az új típusú kihívásoknak és azok lehetséges kezelési módjának. A biztonságpolitikai szervezetek különböző dokumentumaiban (továbbá a témában szervezett rendezvényeken, szemináriumokon és konferenciákon) részletesen meghatározták a válságokra történő reagálás, azon belül a katonai válaszadás fogalmát, fajtáit, tartalmi sajátosságait. Egyetértés mutatkozik abban, hogy a válságkezelésben, konfliktus-megelőzésben való részvételhez szükséges feltételek megteremtésének része a válságok előrejelzése, a konfliktusok alakulását befolyásoló tényezők elemzése, a feladat-végrehajtás mindenoldalú felderítő biztosítása is.

A nyugati terminológiában – jobb híján – „új típusú feladatok” névvel illetnek minden olyan katonai küldetést, ami nem sorolható be a „hagyományos” háborús tevékenységek körébe. A meghatározások, fogalmi kategóriák rendszere és annak értelmezése azonban távolról sem egységes. Az alapidokumentumok a NATO, az ENSZ, az Európai Unió, a Nyugat-európai Unió és az EBESZ szemszögéből rögzítik a válságkezelés módjait, jellegét, a feladatok tartalmát, legfontosabb jellemzőit. Az Egyesült Államok – a világ legnagyobb „beavatkozója” – fegyveres erőinek a témával foglalkozó legfontosabb szabályozói, dokumentumai szintén jelentős hatást gyakorolnak a nemzetközi szakirodalomban is teret nyert, különböző szempontok szerinti megközelítésekre.

A Szövetség Stratégiai Koncepciója több összefüggésben is foglalkozik az „5. cikkén kívüli feladatok” értelmezésével, és a tárgykörön belül használja a válságkezelés, a konfliktus-megelőzés, a válságműveletek, az ellenőrzés, a

békefenntartás és az egyéb (béke)műveletek valamint a humanitárius szükséghelyzetek kezelésének fogalmát. Magát a „nem 5. cikk szerinti műveletek” kifejezést az 53. pont c. §-ban vezeti be.

A NATO gyűjtőfogalomként a békétámogató műveletek kifejezést alkalmazza, azon belül pedig *a részvétel következő lehetséges formáit ismerteti:*

- békefenntartás, azon belül megfigyelés („Observation”), erők szétválasztása („Interposition Force”), az átmenet – azaz a polgári közigazgatás helyreállításának, bevezetésének-támogatása („Transition Assistance”), fegyverzetellenőrzés („Arms Control”);
- békekikényszerítés („Peace Enforcement”);
- konfliktus-megelőzés („Conflict Prevention”), azon belül az erők preventív célú telepítése és alkalmazása („Preventive Deployment”), korai előrejelzés és riasztás („Early Warning”) mint tipikus felderítési feladat, megfigyelés („Surveillance”, „Monitoring”), szankciók és embargók betartatása („Sanctions and Embargoes”), nem harcoló személyek mentése („Noncombatant Evacuation Operations”)
- béketeremtés („Peace Making”)
- békeépítés („Peace Building”)
- humanitárius műveletek („humanitarian operations”)

A békétámogatás katonai feladatai közé tartozik:

- békeszerződések, tűzszüneti megállapodások (vagy ezeknek megfelelő nemzetközi döntések, testületi határozatok) betartásának ellenőrzése („verifikálása”), felügyelete;
- a konfliktus békés rendezését előirányzó egyezmények végrehajtásának támogatása;
- az erők előretolt állomásoztatása a konfliktus megelőzése érdekében;

- a szabad mozgás biztosítása, esetleg korlátozása, vagy megakadályozása;
- aknamezők felszedése (mentesítése) és fel nem robbant lőszer megsemmisítése;
- a szemben álló erők demilitarizálása és demobilizálása;
- segítségnyújtás a polgári lakosság részére, a humanitárius szállítmányok biztosítása;
- az emberi jogok helyreállításának támogatása;
- választások előkészítésének támogatása, lebonyolításuk felügyelete;
- részvétel a jogrend és a közbiztonság helyreállításában;
- részvétel a gazdaság helyreállításának és újjáépítésének koordinálásában stb.

A NATO béketámogató műveleteinek hírszerző támogatási tervezését, a végrehajtással kapcsolatos NATO-követelményeket és -elveket minősített dokumentumokban rögzítik. Ezek zömmel az egyes tagországok és a Szövetség felderítő rendszereinek alkalmazása révén megszerzett bizalmas jellegű információk kezelésével és biztonsági szabályaival foglalkoznak.

Ezen kívül azonban a Szövetség nyílt kiadványokban is – a nemzetközi szervezetekkel és a koalíciós partnerek számára – részletesen ismerteti a NATO béketámogató műveleteinek hírszerző-felderítő támogatását érintő elveket.

A Szövetség béketámogató műveleteinek hírszerző-felderítő támogatása többféle rendező elv szerint tárgyalható. Elemezhető szövetségi szintű és nemzeti felelősségi kör szerinti bontásban, valamint a válságkezelés különböző szakaszainak (válságkövetés, válságkezelésre való felkészülés, válságkezelésben való részvétel és válság utáni időszak) felderítő feladatai mentén. Rendező elv lehet továbbá a stratégiai (hadászati)-(had)műveleti-harcászati felbontás is, amely tovább „finomodhat” a szövetségi és nemzeti felelősségek szétválasztásával.

Az egyes NATO-tagországok saját szabályzataikban ugyancsak kidolgozták azokat a legfontosabb elveket és követelményeket, amelyek a nemzeti felderítő rendszerek válságkezelésben való bevonására vonatkoznak. A szövetségi szintű és nemzeti dokumentumok együttesen jelentik azt a „dokumentumcsaládot” amelyek a konkrét béketámogató művelet felderítő-hírszerző tevékenységét szabályozzák.

Napjainkra elfogadottá vált az a megközelítés, hogy minden olyan tevékenység során, amelyben a NATO fegyveresen vesz részt – legyen az katonai vagy civil jellegű –, a feladat végrehajtásának szerves része a hírszerzés („intelligence”) is. Közös egyetértés van a nemzetközi intézmények és a nem kormányzati szervezetek (NGO) között a tekintetben is, hogy a NATO hírszerző műveletei („intelligence operations”) a béketámogató művelet sikerének fontos feltételét alkotják és a misszió egyéb irányultságú tevékenységfajtaival egyenértékű feladatcsoportot képeznek.

A béketámogató NATO-művelet parancsnokának hírszerzési követelmény-rendszere sokkal inkább átítatott politikai jellegű elemekkel, mint egy hagyományos értelemben vett harctevékenység során kifejezett igény. A válságkezelésre történő felkészülés alatt, illetve a válság korai szakaszától kezdve a politikai döntéshozók és katonai tervezők számára egyaránt fontos a fejlemények folyamatos értékelése és minden olyan információ, amely a megalapozott döntést támogatja. Ennek érdekében szükség lehet a hírszerző szervezet megerősítése a feladatra külön „rászervezett” („task organised”), rugalmasan igénybe vehető, és gyakran speciális ismeretek birtokában lévő állománnyal. A parancsnok információs igényei kiterjednek a geopolitikai helyzetre, a történelmi és kulturális sajátosságokra, a lakosság és a válságban érintett felek magatartására, képességeire, szándékaira és valószínű tevékenységére vonatkozó összefüggő elemzések és értékelések elkészítésére. Hasonló súllyal bír a szomszédos országok és más külső politikai erők szerepének folyamatos vizsgálata.

A szükséges adatok megszerzése érdekében a felderítési nemek

(ágazatok) erőit (beleértve az emberi erőforrásokkal folytatott HUMINT-ot) és eszközeit (pl. a rádióelektronikai felderítést, a SIGINT-et) széleskörűen alkalmazzák, természetesen a mandátumban, a hadműveleti tervben és a műveleti koncepcióban meghatározott politikai és katonai korlátozások messzemenő figyelembevételével. A Szövetség szigorúan szabályozza az egyes felderítési ágak által alkalmazható felderítési módszereket és eljárásokat. A korlátozások arra irányulnak, hogy olyan felderítési eszközt vagy módszert a NATO felderítő szervei ne alkalmazzanak, amelyek megzavarhatnák a politikai rendezés folyamatát vagy a lakosság nyugalma.

A béketámogató műveletbe bevont erők (és a hozzájuk tartozó eszközök) egy része a NATO vagy egyes nemzetek alárendeltségében békeidőben is működik, míg a szövetségi béketámogató művelet hírszerző rendszerének más elemei (vezetési és támogató szervek, törzselemek, erők) csak a válságkezelés egy meghatározott időszakában vállnak az integrált rendszer részévé.

Következtetések

a.) A XX. század végének a gazdaság, a társadalom, a technika és a kultúra valamennyi területét átfogó változásai elsősorban a nemzetközi katonai és biztonságpolitikai helyzet gyökeres átalakítása révén fejtették ki áttételes hatásukat. (Ezt jelezte a Szovjetunió és a Varsói Szerződés felbomlása; a katonai tömbök szembenállásának megszűnése, a nukleáris világháború veszélyének elmúlása, a koalíciós részvétellel zajló helyi fegyveres konfliktusok előfordulása, a szövetségi és partneri viszonyok átstrukturálódása, a védelemdiplomácia előtérbe kerülése a külpolitika eszköztárában és a hadügy forradalma).

b.) A hadügy forradalmában az információs dominancia kivívásának erői, eszközei és módszerei döntő szerepet játszanak (felderítés/hírszerzés, híradás, informatikai támogatás). Ezt támasztják alá a helyi háborúk tapasztalatai is. A NATO Jugoszlávia elleni légitámadás-sorozata idején is kulcsfontosságú volt a felderítés, az álcázás és megtévesztés, a hiteles tájékoztatás és a célirányos propaganda (információs hadviselés) megszervezése.

c.) A globális katonai enyhülés ellenére a hírszerzés/felderítés feladatai kibővültek, növekedtek. Ez nemcsak mennyiségi változás, hanem gyökeres minőségi átalakulás, paradigmaváltás szükségességét is felvetette.

d.) A korábbi fenyegetésekkel szemben előtérbe kerültek az egyéb veszélytényezők, kockázati faktorok és kihívások.

e.) A katonai tényező fontosságának megmaradása – egyes esetekben növekedése mellett – kiemelt szerep jut a komplex politikai, gazdasági, kulturális, nyelvi stb. sajátosságok egymásra hatásának.

f.) A katonai képességek „mérciskelésénél” leragadó erő-eszköz számvetésekkel szemben a hírszerzés/felderítés tevékenysége mindinkább a válságok, feszültségek, konfliktusok előrejelzésére, összetett okainak feltárására, az instabilitás kialakulásában szerepet játszó tényezők vizsgálatára összpontosít.

g.) Módosul a hírszerzés/felderítés földrajzi irányultsága. A tevékenység immár nem potenciális ellenségnek tekintett „célországok” ellen irányul, hanem azokra a régiókra, körzetekre koncentrál, ahonnan az instabilitás kisugározhat. Számos instabilitási faktor, kockázati tényező nem is köthető földrajzi régióhoz, hanem határokon átnyúló transznacionális veszélyt testesít meg (nemzetközi terrorizmus, szervezett bűnözés, fegyvercsempészet, proliferáció, környezetszennyezés stb.).

h.) Ezek a fejlemények a szövetségi elkötelezettségtől, politikai vagy ideológiai beállítódástól függetlenül is a különböző államok hírszerző /biztonsági szolgálatainak együttműködését igénylik. A kockázatok, kihívások természete miatt a nemzetbiztonsági szolgálatoknak bel- és külföldön egyaránt eltérő profilú civil szervezetekkel (rendőrséggel, vámőrséggel, külügyminisztériummal, nagykövetségekkel stb.) is együtt kell működniük.

i.) A korábbiakhoz képest új feladatként jelentkezik a válságkezelés érdekében folytatott béketámogató, konfliktusmegelőző műveletek felderítő-hírszerző támogatása.

j.) Megváltozott a felderítési ágak és nemek, a szakterületek közötti viszony. Az információrobbanás feltételei között megnőtt a minőségi adatszerzés, de a szűrés, kiválogatás, feldolgozás, elemzés-értékelés szerepe is. Növekszik a nagymennyiségű adat automatikus megszerzésére és feldolgozására képes technikai felderítési nemek jelentősége, amivel a feldolgozás csak nehezen tart lépést. Kulcsszerep jut a számítógépnek, és azt felhasználó szakembernek.

k.) Megváltozik a nemzeti, illetve a szövetséges keretek között folytatott hírszerzés/felderítés viszonya. A multinacionális „kartellekben” folytatott hírszerzés és adatfeldolgozás-értékelés rendeltetésévé a koalíciós konszenzus építés, a hatékony döntéstámogatás és a reagáló képesség biztosítása vált. Mindehhez szakmailag képzett, biztonságpolitikai kérdésekben tájékozott, nyelveket beszélő, NATO-eljárásokban otthonos hírszerző/felderítő/biztonsági álolományra van szükség.

l.) A szövetségi feladatokhoz történő nemzeti hozzájárulás a NATO hírszerző/felderítő/biztonsági szervek munkájában való személyes részvétel útján, és a bizalmi alapon folytatott két- és többoldalú információcsere révén realizálódik. Haszna az erőforrások célszerű és hatékony megosztása, valamint a politikai döntések hírszerző szakmai megalapozása; jelentősége a nemzeti szempontok érvényesítésének lehetősége a szövetséges döntések meghozatalakor.

m.) A vázolt bonyolult feltételek között a hírszerzés/felderítés/biztonság szakmai irányítása, megszervezése komplex társadalmi, politikai, gazdasági, katonai, rendvédelmi, műszaki és humán aspektusokat egyesítő vezetői feladat.

n.) Az ENSZ békefenntartó és a NATO béketeremtő műveleteinek tapasztalatai arra utalnak, hogy a hírszerzés/felderítés még nem alkalmazkodott teljes mértékben az új kihívásokhoz. A nemzetközi szervezetek, az állami intézmények, a tömegkommunikációs eszközök és a

közvélemény részéről egyaránt szükséges az információ jelentőségének megértése, a felderítés társadalmi szerepének, hasznosságának felismerése.

Ajánlások

A hírszerzés reformját az elért eredmények alapján, a nemzeti és nemzetközi elvárások, követelmények, valamint a feladatok maximális figyelembevételével célszerű folytatni.

A reformmal (átalakítással) szükséges illeszkedni a NATO-országok hírszerző/biztonsági szerveihez, mert a Szövetségen belül csak a hasonló elvek alapján szervezett és működtetett nemzeti szolgálatok együttműködése lehetséges és kívánatos. A nemzeti szinten megvalósuló „hírszerző közösségek” egy még nagyobb egységbe, szövetséges hírszerző közösségbe tömörülve, jobban mondva önkéntes alapon, multilaterális keretekben, rugalmas szervezeti formák között egymással társulva a feladatok hatékonyabb végrehajtásra képesek. Az együttműködés alapja a bizalom, módszere az adatok és elemzett-értékelt információk, vélemények megosztása kell legyen. A hozzájárulás, a részvétel a közös erőfeszítésekben minden nemzet érdeke, hiszen csak így tudja befolyásolni a többieket, a saját szempontjait ily módon tudja érvényesíteni a döntés-előkészítésben, a konszenzus-építésben.

A szövetséges tagság a magyar nemzetbiztonsági szolgálatok számára azt jelenti, hogy felhasználói körünk a magyar állami vezetésen kívül új szervezetekkel bővült, akikkel rendszeres információcserét szükséges folytatni. Megváltozott a szemlélet, perspektíva, földrajzi irányultság, a sajátos adottságaink jelentősége. Át kellett alakítani szervezeteinket, és meg kell teremteni a nemzeti és nemzetközi együttműködés technikai, módszertani és főleg humán feltételeit.

A koszovói válság volt a magyar nemzetbiztonsági szolgálatok első „igazi” erőpróbája volt a NATO-ban, annak hírszerző közösségében. Ezt a feladatot a magyar szolgálatok - adatszerző, elemző-értékelő és egyéb szervei hatékony,

összehangolt tevékenysége eredményeként – sikeresen megoldották. Folyamatosan képesek voltak a biztonsági helyzet elemzésére, értékelésére, a NATO légi hadművelete hírszerző információkkal történő támogatására, valamint a NATO-tagságunkból fakadó feladatok teljesítésére.

A szolgálatok megújulását ugyanakkor külső és belső erők egyaránt szorgalmazzák. A cél egy kisebb, olcsóbb, ugyanakkor hatékonyabb, professzionálisabb képesség kialakítása. Főként belső erők a katonai szolgálatok felszámolását, beolvasztását szorgalmazzák. A katonai szolgálatok léte azonban nem „luxus”, nem leépítendő háttérintézmény, hanem megőrzendő és továbbfejlesztendő érték, hiszen az erőforrások célszerű elosztása csak a várható kockázatok ismeretében, hosszú távú előrelátás birtokában lehetséges. A felülvizsgálat követelményeinek ezért nem elsősorban létszámcsökkentéssel, hanem műszaki korszerűsítéssel, a két és többoldalú együttműködésben rejlő lehetőségek hatékony kihasználásával, a nemzetbiztonsági rendszer integráltságának előmozdításával lehet/kell eleget tenni.

Szakmai megfontolásokból megfontolandó – a más szövetséges országok esetében már eredményesen működő - Hírszerző Közösség létrehozása. Ez lehet a módszer megszüntetni a nemzetbiztonsági szolgálatok feladatkörében meglévő átfedéseket éppúgy, mint az esetleges hézagokat, kiküszöbölni a rivalizálásnak még a lehetőségét is, gazdaságos és hatékony feladatmegosztást és együttműködést lehetővé tenni, harmonizálni az információáramlást, és egyben magas szintű szakmai fórumot teremteni a hírszerzésben érintett szervezetek vezetői számára. A Hírszerző Közösség kialakításával biztosítható a komplex tevékenység egységes irányítása is. Ebben a kormányzati szinten összefogott döntéstámogató testületben mindenképpen helye van a nemzet biztonságának garantálásában feladatokkal rendelkező szervezetek (nemzetbiztonsági szolgálatok, rendőrség, vám-és pénzügyőrség, büntetés-végrehajtás, katasztrófavédelem) vezetői mellett a Külügyminisztérium, mint a legnagyobb információszerző és -szolgáltató szervezet képviselőjének is.

A nemzetbiztonsági szolgálatoknak a jelenben és a jövőben még inkább a

biztonságpolitikai környezet generálta elvárásoknak kell megfelelni, mind humán felkészültség, mind technikai ellátottság, mind pedig pénzügyi háttér biztosítás vonatkozásában. Ez a jelentős, az ország vonatkozó teljesítőképességét is megkérdőjelező elvárás viszont csak abban az esetben artikulálható, ha feltételezzük a társadalom és a nemzetbiztonsági szolgálatok (beleértve a rendőrséget is!!) közötti kapcsolat minőségi javulását. Ez egyik oldalról a folyamatos társadalmi ellenőrzés mellett érvényesülő feltétlen bizalom meglétét igényli, másrészt az ország érdekében történő működtetést feltételezi. Nem az a fontos, hogy mely párt gyakorolja a felügyeletet melyik szolgálat felett, sőt az sem, hogy a feladat végrehajtását hány szervezet végzi, hanem hogy az ország érdekében végzendő tevékenység koordinált és egységes rend szerint irányított legyen.

A Magyar Köztársaság Biztonság- és Védelempolitikájának Alapelvei meghatározzák hazánk biztonságpolitikájának alapjait. Ezen alapokra kell építeni az ország biztonsági stratégiáját, amelynek rendeltetése, hogy számba vegye nemzetközi környezetünket, adottságainkat, értékeinket és érdekeinket, felsorolja a hazánkat érhető biztonságpolitikai kihívásokat, veszélyforrásokat, kockázatokat, illetve mindezek alapján meghatározza a magyar biztonságpolitika stratégia feladatait. Ezen stratégiai bázison lehet kimunkálni a részletes teendőket, feladatokat, meghatározni a figyelembe vehető eszközöket és a végrehajtáshoz szükséges anyagi háttérrel.

Az 1998-óta folytatott szakmai ellenőrző munka alapján ki lehet mondani, hogy az ország biztonságát fenyegető veszélyforrások szerkezete megváltozott, így a megelőzésükre, kezelésükre hivatott erőknek nem elsősorban katonai erőknek kell lenniük, sokkal inkább nemzetbiztonsági és rendészeti/rendfenntartó erőknek, amelyek megfelelő szakértelemmel, kiművelt módszerekkel és megfelelő eszközparkkal rendelkeznek. Szükséges továbbá a meglévő előítéleteket megszüntetni, azaz felszámolni:

- a bizalmatlanságot a szolgálatokkal és munkatársaikkal szemben;
- a félelmet, hogy a szolgálatok „önjáróvá” válnak;

- a szolgálatok által jelentett információk „szűklátókörű” értelmezését, a jelentett veszélyek elbagatellizálását;
- a szolgálatok irányításában a szakmai hozzá nem értés túlburjánzását;
- az igényelt és szükséges anyagi ráfordítások oktalan megtagadását.

Napjaink nemzetbiztonsági szolgálatai a korábbiaknál nyitottabb környezetben, megváltozott szövetségi viszonyok között, szerteágazó kihívásokhoz igazodva végzik speciális munkájukat. A transznacionális fenyegetések felderítése és elhárítása érdekében elengedhetetlen folyamatos fejlődésük, szervezeteik, munkamódszereik, technikai ellátottságuk korszerűsítése. Jólehet egy adott nemzet biztonságát fenyegető veszélyforrások általában nem függnek az ország aktuális költségvetési helyzetétől, mégis kevés kormány vállalja, hogy nemzetbiztonsági szolgálatainak pénzügyi támogatását a feladatrendszer bővülésével párhuzamosan növelje. A szolgálatoknak is szembesülniük kell azzal a ténnyel, hogy képességeik korlátlan fejlesztése sem jelenthet teljes biztonságot, miközben a képességeik csökkenése sem jelenti automatikusan a potenciális fenyegetések realizálódását. Ezen körülmények között csak belső hatékonyságnövelő intézkedések (ami nem csak létszámcsökkentéssel és összevonással érhető el!) biztosíthatják a folyamatosan megújuló követelményeknek való megfelelést.

